

**Tropisk Fransk-Afrika.**  
(Vest-Afrika og Afrika omkring Ækvator).

Af

Professor **M. Neveu-Lemaire.**

Medlem af det geografiske Selskab i Paris.  
Det kgl. danske geografiske Selskabs Guldmedaille.

(4. Fortsættelse).

*Fransk Guinea*

Fransk Guinea begrænses mod Nord af fransk Sudan, Senegal og portugisisk Guinea, mod Vest af Atlanterhavet, mod Syd af den engelske Koloni Sierra Leone og den uafhængige Republik Liberia og mod Øst af Elfenbenskysten og en Del af fransk Sudan.

*Fysisk Geografi.*

I Modsætning til de Kolonier, vi lige har beskrevet, er  $\frac{3}{4}$  af Fransk Guinea Bjergland, hvis samlede Bjergkæder har Form af et Y, hvoraf Fouta Djallon, hvis Hovedaxe gaar i Retning Mamou-Lobé-Lami, danner den ene af de to øverste Grene i Y'et, medens den anden dannes af en Række stærkt kuperede Forgreninger med Hovedretning: Pita, Kindia og Forecaria. Foden af Y'et strækker sig helt ned til Elfenbenskysten, gennem Timbo, Heremakono, Kissidougou, Sampougara og Baola. Disse Bjergkæders Højde varierer fra 600 til 1500 Meter. En Mængde Vandløb, der straal'er ud i alle Retninger, har her deres Udspring, de vigtigste af disse er Senegal og Niger.

Næsten alle de Floder, hvis Løb helt og holdent findes paa Fransk Guineas Territorium, er ret korte, med en Gennemsnitslængde af 100 til 200 km, og grundet paa det meget Dynd eller Sand, der ophober sig ved deres Munding, er Adgangen til disse Floder ret vanskelig. Smaa Fartøjer paa 3—400 Tons kan dog ved Højvande sejle op ad Floderne, men paa en Strækning af 50-60 km fra Havet umuliggøres Sejladsen, grundet paa den rivende Strøm og Klippeskærene. Der findes en Mængde Vandfald, der kunde benyttes som Kraft-Anlæg eller til Overrisling og saaledes før eller senere med Fordel udnyttes til den lokale Industri og til Agerbruget. De største Vandfald er »Les grands chutes«, der findes 107 km fra Konakry,

paa Linjen Konokry-Niger, »Tinkisso-Vandfaldene« i Nærheden af Dabola og »Kokoula-Vandfaldene« i Nærheden af Pita.

*Klima*

Klimaet er meget forskelligt i de forskellige Egne af Fransk Guinea. I Kystegnene er det varmt og fugtigt med en Minimum Temperatur af 22-25 Gr. og en Maksimum Temperatur af 28-32 Gr.

Paa Højsletterne karakteriseres Klimaet af pludselige Vejrforandringer og voldsomme Temperaturfald om Natten. Atmosfæren er her mere tør end i Kystegnene, og Temperaturen kan om Aftenen falde til 12 Gr., ja endog til 18 Gr., for om Dagen at stige til 35—38 Gr. I Lavlandene omkring Niger varer den tørre Tid længere end i de 2 førnævnte Egne, og Thermometret svinger mellem 20 og 40 Gr. Den allersydligste Del af Fransk Guinea er skovbevokset og ligger 500 Meter eller mere over Havet. Regntiderne indtræffer ofte her og varer undertiden hele Aaret. Luften er meget fugtig, men Thermometret viser sjældent over 25 Gr.

Regntiden begynder med Tornados i April eller Maj Maaned, i Slutningen af Juli eller i Begyndelsen af August er Regnen mindre voldsom, men falder uafbrudt i 5 eller 6 Uger. Tornados tager fat igen i Oktober, men bliver mindre og mindre voldsomme for i December at afløses af den tørre Tid. Bortset fra Tornados er Vinden syd-vest i Tiden fra Juli til December og nord-vest i Tiden fra Januar til Juni.

*Befolkningen, dens Religion, Sæder og Skikke.*

Man træffer talrige Folkegrupper i Guinea, der alle taler forskellige Dialekter. Som overalt paa det afrikanske Fastland er disse Racer mer eller mindre blandet ind i hinanden, hvilket gør det etnografiske Studium meget indviklet. De 3 Hoved-

stammer er følgende: Soussous i Nedre Guinea, Peuhler i Mellem Guinea og Malinkés i Øvre Guinea.

Soussous- eller Dialloukés-Stammen, til hvilken man kan henregne Timénés-, Landoumans-, Bagas-, Nalous- og Mendès-Grupperne, er store og kraftige Folk; de er intelligente og beskæftiger sig hovedsagelig med Agerbrug og Handel. Familielivet er polygamisk og patriarkalsk. Tidligere var de alle Fetischdyrkere, men Islamlæren finder nu mere og mere Udbredelse blandt dem. De udgør et Antal af 350.000.

Peuhlerne, der af Europæerne er mest kendte under Navnet Foulah'er, og som af de Indfødte kaldes Foulbé, antages at være indvandret fra Fouta Djallon mod Slutningen af det 16. Aarhundrede. Henimod Slutningen af det 18. Aarhundrede gjorde de sig til endelige Herrer over Landet, efter dels at have fordrevet, dels underkastet sig Urbefolkningen. Skønt talrige Krydsninger har ændret Urtypen ganske betydeligt, har de dog bevaret et tydeligt Særpræg: store, slanke Skikkelser, fin Hage, lige Næse og lidet fremstaaende Kæber; de er aandelig smidige, hvorfor man gerne handler med dem. Da de er meget dovne, driver de ikke noget nævneværdigt Agerbrug, men opdrætter Hornkvæget, der hører til en af Landets Rigdomskilder. Familielivet er her ligeledes polygamisk og patriarkalsk. De er alle Muselmænd og meget religiøst anlagte. De udgør et Antal af 750.000.

Til Malinkés-Stammen der bebor Øvre-Guinea, kan man henregne Coniaguis-Gruppen, — en lille krigerisk Folkegruppe, der lever i Nærheden af Kadé, paa Grænsen af portugisisk Guinea, — endvidere Kissiens-, Tomas-, Guertzés- og Manons-Grupperne, der alle lever i Skovene paa Grænsen af Liberia og er meget uciviliserede; de er ivrige Fetischdyrkere; deres Underkastelse er af ganske ny Dato. Malinkés er kraftige Folk med en middelgod Forstand, de beskæftiger sig hovedsagelig med Fiskeri, Jagt, Agerbrug og Handel. De er Polygamer og lever under patriarkalske Forhold; de er omvendt til Islamlæren, men har dog alligevel for en stor Del beholdt deres Fetisch-Tro og -Skikke. De udgør et Antal af 700.000.

#### *Politisk og administrativ Organisation.*

Hovedstaden i Kolonien Fransk Guinea er Konakry, hvor Lieutenant-Gouvernøren residerer. Landet er delt i 19 Kredse og i Spidsen for hver Kreds staar en Koloni Administrator eller en Kreds-

Kommandant. Administratoren assisteres af 1—4 europæiske Assisterter, alt efter Kredsens Størrelse, og af et større eller mindre Antal indfødte Høvdinge, som har det Hverv at meddele Instrukserne fra den højere Myndighed til de Indfødte. Takket være denne Organisation og Befolkningens Loyalitet er det lykkedes at sikre Freden og den offentlige Ro i hele Kolonien, at faa ophævet Menneskeæderi, Slavehandel og Anvendelse af Krigsfanger som Tvangstyende og i Stedet for en Organisation, der gjorde de Indfødte til Skatteydere og pligtige til Tvangsarbejde ganske efter Styrelsens Forholdsbefindende, at indføre en frisindet Organisation, der mod en ringe Skat yder Befolkningen Sikkerhed paa Person og Gods, sørger for en elementær Undervisning og yder Beskyttelse mod de Epidemier, der decimerede Befolkningen.

Fransk Guinea er 231.702 Kvadratkilometer stort og har 1.875.951 Indbyggere, hvoraf 1.386 Europæere.

De to vigtigste Byer er Konakry og Kankan. Konakry der er Koloniens Hovedstad, har 8.850 Indbyggere. Det er en Havneby, der ligger paa Halvøen Timbo, ligeoverfor Los-Øerne. Denne Øgruppe, der bestaar af 3 Øer, har i lang Tid tilhørt England, der for ca. 15 Aar siden har overdraget dem til Frankrig. Konakry er den vigtigste Havneplads i Fransk Guinea og er ikke spærret af nogen Revle. De Skibe, der kommer fra Nord, og skal videre Syd paa, gaar ind paa den store Red mellem Øen Kassa, den ene af Los-Øerne, og Halvøen Timbo, hvor Dybden er godt 8 Meter, derfra gaar de gennem et afmærket Sejløb ind paa den lille Red, hvor der er 7 Meter Vand, og ved Højvande kan de lægge til ved en Kaj, der er 240 Meter lang og forsynet med Jernbanespor, der fører ind paa Banelinjen Konakry Niger; derfra fører tillige et Vejnet, der forgrener sig ind over Byen. Konakry er i 1904 oprettet som fælles Kommune. Administrator for Kredsen »Konakry« er tillige Byens adm. Borgmester, han assisteres af et Byraad, hvis Medlemmer vælges ved Listevalg af et privilegeret Vælgerkorps. Byen har et Handelskammer og et By-Telefon Net.

Den Del af Byen, der beboes af Europæerne, ser meget tillokkende ud med dens store Boulevarder, kantet med pragtfulde Træer, og alle Bygninger — endog Handelshusene — er omgivet af prægtige Have med tropisk Vegetation. Hele Byen er forøvrigt en eneste umaadelig stor Have, hvori-Bygningerne ligger, blandt de største maa nævnes Gouvernements-

Bygningen og Hospitalet »Ballay«. Konakry er bygget efter amerikansk Mønster med parallelle og vinkelret paa hinanden løbende Avenuer, der er forsynet med Numre som i New York. Alle Færdselsvejene, der gaar fra Nord til Syd, kaldes Boulevarder, og alle Veje, der gaar vinkelret herpaa, kaldes Avenuer. Den europæiske Del af Byen ligger helt og holdent paa den ene Side af Hoved-Boulevarden, der fuldstændig adskiller den fra den Del af Byen, hvor de Indfødte bor. I hver Avenue og paa hver Boulevard findes et lille smalt Doppelt-Spor, et for hver Kørselsretning, hvorpaa løber smaa Vogne, der tilhører Privatfolk; disse Vogne trækkes af »boys« og benyttes enten til Udflugter eller til Varetransport. Desuden findes der til Disposition for Europæerne de saakaldte »pousse-pousse« (smaa lette Køretøjer, der trækkes af en Løber), derimod findes ingen Vogne, da Heste kun daarlig kan trives i Konakry. Cykler anvendes meget, og Motorcykler og Automobiler finder mere og mere Udbredelse. Saavel i Konakry som i Dakar bestaar Jordbunden udelukkende af Laterit, d. v. s. jernholdig Klippegrund, der, idet den smuldrer, bliver til et tykt Lag rødt Støv. — Der findes i Konakry et meget smukt offentlig Anlæg med mange forskellige Arter Planter og Træer, ja endog med flere Repræsentanter for den afrikanske Fauna, som f. Eks. Strudsen, Panteren og Tiger-Katten. Konakry er en ganske overordentlig renlig By, og den stadige Kamp mod Moskitoerne — denne Tropernes Landeplage — er kronedes med Held. Enhver Indfødt, der bliver overrasket i at have stillestaaende Vand i Nærheden af sin Hytte, bliver, efter en første Advarsel, idømt en Bøde og tredje Gang straffet med Fængsel. Der findes derfor i den tørre Tid saa at sige ingen Moskitoer i Konakry, saaledes at man endog kan undvære Moskito-Net om Natten. Men i Regntiden forekommer disse utaalelige Insekter igen i store Mængder.

Den største By er, hvad Indbyggerantallet angaar, Kankan, denne By har 9.103 Indbyggere og ligger i Øvre-Guinea ved Milo, en Biflod til Niger. Byen er oprettet som fælles Komune i 1911, og Kreds-Administratoren er Byens Borgmester; han assisteres af et By-Raad, der bestaar af et lige Antal fremragende indvandrede franske Statsborgere og fremragende franske Undersaatter, der udnævnes af Lieutenant-Gouverøren til Byraads-Medlemmer. Der findes ogsaa i Kankan et Handelskammer, og

Byen er Endestation paa Jernbanelinjen Konakry-Niger.

Af andre større Byer i Fransk Guinea nævner vi i Rækkefølge efter deres Størrelse: Koumbia: 6.125 Indb., Signiry: 6.016 Indb., Kindia: 4.526 Indb., Dinguiraye: 3.940 Indb., og Boké: 3.004 Indb., en Havneby ved Rio Nunez, ca 55 km fra Havet. Disse Byer er alle Hovedstæder i Kredse af samme Navn. Endvidere maa nævnes 2 andre Havnebyer, nemlig: Victoria og Benty.

#### Færdselsveje.

Sejladserne paa »Sydens Riviera« er forholdsvis let, idet der findes, store brede Flodmundinger og ingen Revler, hvorved Sejladserne jo i høj Grad vanskeliggøres paa andre Dele af Afrikas Kyst. Selv ret store Skibe kan sejle ind i de fleste af Floderne her, og Kuttere paa 30—40 Tons kan sejle ca. 50 km opad Floderne Konkouri, Rio Nunez og Compoui, omend de Klippeskær, der optyder sidstnævnte Flods Leje, vanskeliggør Sejladserne her ganske betydeligt.

Jernbanelinjen gennem Fransk Guinea er Linjen Konakry-Niger. Den er 662 km lang og forbinder Koloniens Hovedstad med Byen Kouroussa ved Niger og fortsættes til Kankau ved Milo. Kouroussa betyder »Slangeklippet« paa Malinké-Sproget. M. Salesses, under hvis dygtige Ledelse denne Linje er blevet bygget, har nemlig paa dette Sted opdaget en Kalkbanke, der er tung og lerholdig, og hvis S-formede Lag forklarer Oprindelsen til Byens Navn. Denne Jernbanelinje er den første, der har sat Niger i Forbindelse med Havet, den er paabegyndt i 1900 og tilhører Fransk Vest-Afrikas General Gouvernement. Man har haft utallige Hindringer at overvinde for at kunne bygge denne Jernbane. Der er overhovedet intet Træmateriale anvendt dertil, idet Termitternes umættelige Appetit intet vilde have ladet tilbage deraf. Disse Insekter er vi netop nu i Færd med nøjere at undersøge. — Saaledes er Tværbjelkerne, ja endog Telegrafpælene af Jern. Der findes altid mange Rejsende paa denne Linje, thi de Sorte rejser med Jernbane blot for Fornøjelsens Skyld, der findes 4. Klasses Kupeer til Negrene, der nærmest ligner Kreaturvogne. De Indfødte tager en Retur-Billet til en nærmere eller fjernere beliggende Sted, alt efter hvormange Penge, de er i Besiddelse af, og de stiger op i Toget med samme Spænding og Glæde, som europæiske Børn gaar op i en Karussel.

Man paatænker at udvide Jernbanenettet i Fransk-Vest-Afrika ved at bygge en Sidebane paa Linjen Konakry-Niger til Senegal, mellem Tabili og Youkounkoun.

En stor Del af Nigers Løb er sejlbart, og paa dens Bifloder Milo, Niandan og Tinkisso kan sejle smaa Dampere, Lægtene eller store Kanoer. De to Kolonier Guinea og Sudan staar i Forbindelse med hinanden gennem Flodsejladser. Der er regelmæssig Damp- og Lægt-Fart mellem Kouroussa og Bamako. Ved Højvande varer denne Rejse ca 5 Dage for Henreisen og 3 Dage for Tilbagereisen; naar Vandstanden er middel, finder Sejladser kun Sted om Dagen, og denne Rejse, der er 370 km lang, varer da ca 6—8 Dage, og der findes 29 Anløbssteder. Der findes flere forskellige Slags Veje: 5 Meter brede Køreveje, med Stenunderlag og Grøfter paa Siderne; disse Veje har en Udstrækning af 418 km, og Hovedvejene gaar fra Konakrys Forstad til Kakoulima, fra Mabou til Labé og fra Dabola til Farandh; endvidere findes der 2—3 Meter brede Biveje, uden Vejgrøfter, med provisoriske Broer eller Vadesteder over Floderne, og endelig findes der banede Veje, der befærdes af Mulæsler, disse er højst 2 Meter brede, uden noget Anlægsarbejde og uden Vejskel ved Skraaninger og Drejninger. Samfærdselsmidlerne er forskellige alt efter de forskellige Slags Veje. De store Veje kan saaledes befærdes af Automobile og paa de andre Veje kan man færdes enten pr. Cycle eller til Hest, i de Egne, hvor Hesten trives, hvilket kun er Tilfældet enkelte Steder i Fransk-Guinea. Hvor der ingen Hest findes, benytter Europæerne en meget behagelig Befordring, der minder om den Bærestol, der anvendes paa Madagaskar, nemlig en Slags Hængekøje, kaldet »Hamac«. Denne Køje hænges op i en Træ-Ramme, der bæres af 4 stærke Negere, som lægger den paa deres Hoved. Enhver saadan »Hamac« maa foruden de 4 Sorte, der bærer den, følges af 4 andre Sorte, der skal afløse de første; enhver Rejsende lægger saaledes Beslag paa 8 Mand. Disse Negere, der er udlærte til dette Brug, skifter hver Time uden at standse, og den Rejsende mærker knapt, at han skifter Bærere. Man kan paa denne Maade med Lethed tilbagelægge 5 km i Timen.

#### *Indtægtskilder — Kvægavl.*

Kvægavlen er en af Koloniens største Indtægtskilder. Peuhlerne, der er udmærkede Hyrder, driver Kvægavl i hele Fouta-Djallon, og de andre Folke-

stammer har lidt efter lidt taget disse til Forbillede.

Okserne er af en ualmindelig lille Race, fra 1 til 1,20 Meter høje, og de vejer ikke over 350 kg, men Kødet er af en god Kvalitet og ret velsmagende, Koen er en daarlig Malkeko og giver i Mælketiden kun 3 Liter Mælk, der er meget fedtholdig. Opdræt af denne Race, der er kendt under Navnet N'Dama, har fra Fouta-Djallon efterhaanden bredt sig over hele Kolonien. Den er meget modstandsdygtig og har endog en vis Immunitet overfor Trypanosomer, hvilket bevirker, at den kan trives selv under meget ugunstige Forhold. Forbruget er meget betydeligt i selve Kolonien, og Eksporten til de andre franske Kolonier eller de fremmede Kolonier, navnlig til Sierra Leone, var før Krigen 12—13000 Stk. om Aaret.

Faar og Geder findes kun i ringe Mængde, man træffer ingen store Hjorder af disse Dyr. Man opdrætter kun nogle faa Stykker omkring de Indfødtes Hytter, og de spises ved religiøse Fester. Om Aftenen driver man dem ind i smaa overbyggede Bræddehytter for at beskytte dem mod Rovdyrene.

Hestene trives ikke godt i Fransk-Guinea, hvor de angribes af Trypanosom-Sygdomme, der hjem søger flere Egne af Kolonien, og de dør i Massevis. Man regner med, at der findes ca. 2000 Heste fordelt i Kredsene i Øvre-Guinea, de er alle indførte fra Senegal og Sudan.

Enkelte af Fetischdyrkerne holder Svin, og der findes Masser af smaat Fjerkræ i alle Landsbyerne. Dette Fjerkræ er ikke Genstand for nogen særlig omhyggelig Pleje, dog driver Peuhlerne en Del Kapunavl.

Der findes en Mængde Bier.

#### *Planteavl.*

Guinea har ikke som Senegal særlige Planter, der dyrkes i større Maalestok, men grundet paa dets forskelligartede Klima og Jordbund kan der dyrkes og høstes en Mængde forskellige Produkter.

Risen dyrkes med stort Udbytte; de Ris-Arter, der vokser ved Vand, frembyder større Interesse end de, der vokser i Bjærgegnene, og Risen har fundet stor Udbredelse i Niger-Dalen og i Kystegnene, men Ris-Dyrkningen kunde drives i endnu større Maalestok end Tilfældet er, hvis de Indfødte var bedre uddannet, og Landet vilde da kunde dække sit eget Behov. Den store Hirse eller »Sorgho«

dyrkes i Egnene omkring Niger, og Jordnødden dyrkes i de Jorder, der egner sig dertil. En Slags lille Hirse, kaldet »Fonio«, dyrkes i ret store Mængder, men den finder udelukkende Anvendelse blandt de Indfødte, det samme er Tilfældet med Majs, en Slags Kartofler og Maniok.

Dyrkning af Køkkenurter staar enkelte Steder paa et ret højt Stadium; der dyrkes Bønner, Kartofler, Ærter og Tomater m. m., og disse Grøntsager finder Afsætning hos Europæerne. De Grøntsager, der sælges i Konakry, kommer fra Mamou, der er første Station paa Linjen Konakry-Niger. I de sidste Aar har man dyrket Ananas og Bananer i stor Maalestok, i Særdeleshed findes der meget smukke Plantager i Camayenne i Nærheden af Konakry, hvor der ogsaa findes en vel drevet Planteskole, og Høsten fra disse Plantager er bestemt til Eksport. Otte store Virksomheder, der ledes af Europæere, beskæftiger sig for Tiden udelukkende med Ananas- og Banan-Avl.

Blandt de Kulturplanter, der dyrkes i Fransk-Guinea, maa nævnes Bomulden, der skal have meget frugtbare Jorder at vokse i og forlanger omhyggelig Pleje mod Kryptogam-Sygdomme eller Angreb af Insekter. I Niger-Dalen i Omegnen af Kouroussa dyrkes denne Kulturplante ret flittigt af de Indfødte. Ricinus vokser vildt i Kolonien, dog har man under Krigen dyrket den for Oliens Skyld, idet denne fandt Anvendelse til Luftsejladsen.

Kola-Træerne (*Cola acuminata*) dyrkes ligeledes i Fransk-Guinea, de bliver 10—18 Meter høje og har en Diameter af indtil 50 cm. Frugten bestaar af 5 Dele, hvoraf hver indeholder 6 à 8 Frø af Størrelse som en Kastanie og kendt under Navn af Kola-Nødder, de bruges til Tilvirkning af stimulerende Lægemidler. Kolatræerne vokser vildt i Skovene i Vest-Afrika, og Kolanødderne har altid været meget søgt af de Indfødte i disse Distrikter, de tygger dem nemlig i raa Tilstand, hvorved de føler sig styrket og stiller deres Sult. Dette Træ dyrkes ogsaa forskellige Steder i Ækvatorial-Afrika, og dels Frø eksporteres i store Mængder fra Guinea, ikke at tale om den store Afsætning, de finder i selve Kolonien. Der findes nu Mønster-Plantager med disse Træer i Landsbyerne i Kissienne-Distriktet, saaledes at over 400.000 Stykker er udplantet. Dyrkningen af Kolatræet finder mere og mere Udbredelse.

Kakaotræet har hidtil kun været lidet dyrket af de Indfødte, men Administrationen i Kissien-

Distriktet opmuntrer til Dyrkning heraf, idet dette Træ her finder alle Betingelserne for udmærket at kunne trives. Kaffe-træet vokser vildt i enkelte Kystegne og i Fouta. De Plantager, der hidtil er bleven anlagt i Kystegnene, har kun givet middelmådige Resultater, men de Forsøg, der er gjort i Kissidougou Stationen viser, at de udmærket vil kunne trives i Kissien-Distriktet. Blandt de Planter, man ydermere finder vildtvoksende, maa først og fremmest nævnes Kautschouk Planten, kendt under Navnet »Konakry-Niger«. Denne Plante hører til »Landolphia«-Familien, og det er den af alle de afrikanske Kautschoukplanter, der bedst kan konkurrere med de i Plantagerne dyrkede Kautschoukplanter, grundet paa dens Modstandsdygtighed, dens Stabilitet og Ensartethed. I Fransk-Guinea findes endvidere Kapok-, Gummi-Træer og Oliepalmer. Gummi-træerne og Oliepalmerne findes spredt over hele Kolonien.

Tekstil-Planterne, deriblandt Hamp, finder Anvendelse til Tovfabrikationen. Af disse Planter findes der en Mængde i Farana-, Dinguiray- og Kissidougou-Kredsene, men de Indfødte har endnu ingen særlig Interesse herfor, da de ikke har Forstaaelse af disse Planters Værdi. Af *Acacia Arabica* udvinder man et Garvestof, der er meget efterspurgt af de Indfødte, og som ogsaa maatte kunne anvendes i den europæiske Industri. Af *Strophantus hispidus*, der findes i store Mængder i Koumbia-Kredsen, udvinder man forskellige alkaliske Stoffer, der benyttes i Material-Handelen. Endelig findes der blandt Skovtræerne i Kolonien en Del haarde Træsorter, der anvendes af Snedkerne.

For at de Indfødte kan tilegne sig de europæiske Agerdyknings-Metoder, har det lokale Gouvernement oprettet 29 Avlsgaarde, der drives af Indfødte, i næsten alle Kredse i Kankan og Fouta. Til Disposition for de Indfødte stilles Agerbrugsmaskiner, der trækkes af Okser. Denne Fremgangsmaade, der allerede har givet tilfredsstillende Resultater, vil sikkert yderligere blive udvidet, dersom man da regner efter den Mængde Anmodninger om Agerdyknings-Redskaber, der rettes til de lokale Mynigheder. For ydermere at udbrede Kendskabet til den intensive Agerdykning, sender Koloniens Gouvernement hvert Aar 5 unge Indfødte til Frankrig, hvilket de har gjort siden 1918, og disse Unge udtages blandt Sønnerne af Høvdinger, der disponerer over store Landstrækninger, der kan anvendes til Agerdykning. Disse unge Indfødte, der anbringes

hos særlig dertil egnede franske Agerbrugere, kan da i Løbet af et Aar tilegne sig de Kundskaber, der er nødvendige til ved deres Tilbagekomst med Held at kunde forestaa et Agerbrug. Disse Forsøg har allerede givet udmærkede Resultater, og den Propaganda, der gøres af disse unge Folk blandt de Indfødte, har for en stor Del bidraget til Koloniens økonomiske Udvikling.

#### Mineralier.

Siguiri-Kredsen og navnlig Bouré- og Siéké-Distriktet er kendt for deres rige Guldminer. De Indfødte, der udnytter disse paa ganske primitiv Maade, udvinder aarlig store Mængder Guld, man mener indtil ca. 100 kg. Det Mineralie, der er lettest at udvinde, er Jernerts, dette findes i ubegrænsede Mængder i selve Konakrys Bjergpas. Et nylig oprettet fransk-amerikansk Selskab mener ved moderne Fremgangsmaade at kunne udvinde en Million Tons om Aaret.

#### Handel.

Udførslen omfatter følgende Produkter:

			Francs.
Palme-Mandler . . . . .	7.516	Tons, Værdi:	8.504,976
Kautschouk . . . . .	690	»	3,450,400
Jordnødder . . . . .	1.723	»	1,759,468
Palmeolie . . . . .	769	»	960,323
Gummi . . . . .	239	»	585,071
Renset Bomuld . . . . .	38	»	316,300
Kola-Nødder . . . . .	129	»	308,347
Raa Okse-Huder . . . . .	1.014	»	6,265,012
Uld i Baller . . . . .	639	»	4,528,517
Raa Faare-Huder . . . . .	407	»	3,035,948
Voks . . . . .	147	»	825,367
Økser . . . . .	3.064	Stk.	429,590

Importen omfatter hovedsagelig følgende Varer: Stoffer, Metalarbejder, Bygningsmateriale, Petroleum, Havsalt, Hvedemel, Vin, Alkohol og Likører, Tobak i Blade.

Handelen i Guinea har i 1920 repræsenteret en Værdi af FrCs. 81,594,063, der fordeler sig som følger:

Import . . . . .	FrCs.: 47,401,146
Export . . . . .	» 34,192,917
	<hr/>
	FrCs. 81.594,063

#### Industri. — Den europæiske Industri.

Den europæiske Industri har hidtil kun været repræsenteret af en Fabrik, der findes i Konakry,

til Fabrikation af Jordnød-Olie og Udvinning af Ole af andre Frø, der findes i Kolonien. Denne Fabrik beskæftiger sig ogsaa med Risafskalning.

#### De Indfødtes Industri.

Der findes en Mængde Haandværkere, og de er i Almindelighed ret dygtige. Blandt Haandværkerne maa nævnes Smede, Kurvemagere og Pottemagere. Der fabrikeres Vaaben, Redskaber og Smykker næsten overalt i Kolonien, og der findes dygtige Arbejdere i Læderremme-Industrien, disse kan forarbejde rene Kunstværker, der er meget efterspurgte. Kurvemagerhaandværket og derunder hørende Arbejder er meget almindeligt i Kolonien. Væve- og Farve-Industrien er meget udbredt og har været til stor Nytte for de Indfødte, navnlig efter at Priserne paa indførte Stoffer efter Krigen er steget ganske betydeligt.

#### Turist- og Jagtlivet.

Guinea er ikke alene et udmærket Jagt-Land, men ogsaa Turisten kan foretage meget interessante Rejser i Landet, da det har et saa forskelligartet Udseende og meget malerisk beliggende Egne. Rejse-Bekvemmelighederne afhænger af den Rejserute, man vælger. Dersom den Rejsende holder sig til Jernbanelinjen eller Hoved-Vejene, vil han let finde et Sted, hvor han kan faa Husly, vover han sig derimod ud i Krattet, maa kan lade sig nøje med de Tilflugtssteder, han finder, enten i Landsbyerne eller — med visse Mellemlum — langs Vejene. Disse Karavanseraier er bygget af Ler og overdækket med Straa, nogle af dem ser endog helt elegante ud, i alle Tilfælde giver de udmærket Ly for Regnen og Solen. Kommer man bort fra Jernbanelinjerne eller de for Automobiler farbare Veje, befordres man pr. Hest eller hovedsagelig i de Hængekøjer, vi nylig har omtalt. Man betragter da i Ro og Mag Landskabet omkring en, og den Nyankomne forbavses snart over et eller andet mærkeligt Træ, snart over et usædvanlig udseende Landskab, eller — hvad der særlig tiltrækker Opmærksomhed — over Termit-Rederne. Undertiden kan Krattet bogstavelig talt være oversaaet med Termit-Boliger, og det ser ud som en hel Miniatur-By.

Den mindste af saadanne Termit-Reder ligner Champignons med undertiden 2 eller 3 Hatte ovenpaa hinanden, og det er et udmærket Sted for den trætte Rejsende at hvile sig her. Disse Termit-Reder findes navnlig paa lerede Jorder. De største er

uregelmæssig kegleformede og ser undertiden ud som et Klokketaarn paa en Domkirke, disse er ofte bygget op mod et Træ og kan blive højere end et Menneske, ja endog højere end en Mand til Hest, og de findes i Lateriten paa jernholdige Jorder. Disse besynderlige Bygninger skyldes nogle smaa Insekter: Termitterne, der har en svag Lighed med Myrer, hvorfor man — dog ikke særlig træffende — har givet dem Navn af »hvide Myrer«. Er Termitterne imidlertid end meget forskellige fra Myrerne med Hensyn til deres zoologiske Karakter, ligner de dem meget i deres Levevis. Disse Dyr lever nemlig i store, talrige Kolonier, der er beundringsværdig organiseret med Hensyn til Fordeling af Arbejdet. Det er kun ganske bestemte Individuer, bevingede Hanner og vingeløse Hunner, der medvirker til Dyrenes Forplantning, andre, der er forsynet med store Kæber, er Arbejdere eller Arbejdersker, og disse beskæftiger sig med Bygning af Reden, og dennes Vedligeholdelse, samt sørger for Føde til Kolonien. Disse er langt de talrigste i Kolonien. Endelig er der andre, hvis Hoved er ualmindelig stort, det er Soldaterne eller Krigerne, der skal forsvare deres Med-Brødre og -Søstre og sørge for Koloniens Sikkerhed.

Termitterne er meget udbredt overalt i den tropiske Zone. De bygger deres Reder af forskellig Udseende med en forbavsende Hurtighed, og disse Reder kan blive over 5 Meter høje. Den Jord, de skal bruge hertil, transporteres til det udvalgte Sted og oversinøres med en klæbrig Spyt-Vædske, der, naar den først er tørret i Solen, giver Jorden en Modstandskraft som det bedste Cement, saaledes at denne Masse, endog ved Hjælp af en Hakke, kan være vanskelig at trænge ind i. De Indfødte benytter derfor ofte en forladt Termit-Rede, der, efter at være bleven knust og blandet med Vand, danner en udmærket Mørtel til at bygge Boliger paa. Termitterne arbejder imidlertid ikke alene over Jorden, men nede i Jorden graver de ulallige bugtede Gange med Celler, hvoraf nogle er bestemt til Opsamling af Proviant, andre til Opbevaring af Æg eller til Bolig for Insekterne. Paa et fjernt liggende Sted i Reden findes en mere rummelig Celle, omgivet af tykke Mure, hvori findes talrige smaa Huller, det er den kongelige Celle, hvor Dronningen er Fange. Naar Dronningen er befrugtet, antager den ganske uforholdsmæssige Proportioner, dens Bagkrop, der kun var nogle Millimeter lang, kommer til at ligne en hvidlig Svulst, og den kan blive

60 Gange saa stor, som den oprindelig var, nemlig indtil 10 cm lang og ca. 2 cm i Diameter. Paa den farveløse Hud ser man enkelte Steder smaa brune Pletter, der angiver Bagkroppens Led i dens oprindelige Størrelse. Hovedet og Bryststykket med de 3 Par Ben er bleven meget mindre, og Dyret har ingen Nytte heraf. Denne enorme Masse hviler plat ned paa Jorden paa den mægtige Bagkrop, og Dyret foretager kun nogle ormeagtige Bevægelser, medens det ustandselig lægger Æg. Man har regnet ud, at en Termit-Dronning, uden Afbrydelse, lægger et Æg i Sekundet, saaledes, at den i Løbet af en Dag lægger over 80.000 Æg. Soldaterne danner en Æresgarde omkring Dronningen, medens Arbejderne ustandselig gaar ud og ind i Cellen gennem Hullerne i Muren og fjerner Æggene, efterhaanden som de bliver lagt. Som Regel er der kun een Dronning pr. Termit-Koloni, men undtagelsesvis finder man dog to, ja undertiden tre, der da er installeret i samme Celle eller i Celler, der støder op til hinanden.

Fra de underjordiske Gange udgaar en Række overdækkede Veje, der gaar henimod Træer eller Bygninger af Træ, der hviler direkte paa Jorden; her vandrer Termitterne i Sikkerhed, og om Natten, de vandrer nemlig aldrig om Dagen, fortærer de Træet, som de underminerer i alle Retninger, saaledes at selv den sværeste Bjælke tilsidst styrter sammen, som om den var af Sand, uden at der udvendig fra tilsyneladende er sket nogen Forandring. Man har i indiske Havne set Skibe, der fuldstændig er bleven ødelagt af Termitterne. Disse Insekter er ganske uuhørt graadige, de angriber ikke alene Træ, men ogsaa Læder, Uld og alle Slags Fødevarer. Naar man derfor foretager en Rejse i Stor-Krattet, er det absolut nødvendigt at beskytte saavel sine Klæder som Provianten mod disse skadelige Insekter. Det er tilstrækkeligt at anbringe Klæderne og Provianten henholdsvis paa Stene eller i hermetisk tillukkede Metal-Hylstre. Termitterne, der aldrig kommer op for Dagens Lys, vover sig nemlig ikke op paa Sten eller Metal. Men hvis man, ved en Forglemmelse, lader sine Støvler om Aftenen staa paa Jorden, eller man hænger sin Hat op paa en Bjælke, er der al mulig Udsigt til, at man den næste Dag ikke finder andet end Støv. Disse Insekter vandrer ligesom Myrerne, men altid om Natten, og paa deres Rejser glemmer de ikke at medtage alt det, der fandtes i deres gamle Bolig, navnlig deres Proviant og Æg.



Ligesom i Senegal er den gunstigste Tid til en Rejse i Fransk-Guinea fra December til Maj Maaned, paa hvilken Aarstid Vejene er bedst tilgængelige og Floderne mest sejlbare. Jægeren vil i Fransk Guinea finde alle de ovenfor omtalte Dyr. De bedste Jagt-Distrikter er: Kadé, Dinguiraye, Siguiri og Faranah, visse Dele af Kredsene Kankan, Kouroussa og Begla er ligeledes rige paa Vildt.

Fransk Guinea er foruden at være et Land med en Fremtid for sig, paa Grund af de mange Produkter, Jorden frembringer, dets Rigdom paa Dyrehjorder og de Fremtidsmuligheder, den intensive Frugtdyrkning og den industrielle Udnyttelse af dets rige Mineraller byder, tillige et smukt Land, hvor den Rejsende kan fryde sig over mange forskellig udseende smilende Landskaber og over meget malerisk beliggende Egne.

#### *Elfenbenskysten.*

Elfenbenskysten begrænses mod Nord af Kolonierne Øvre-Volta og Fransk Sudan, mod Vest af Fransk Guinea og Republikken Liberia, mod Syd af Atlanterhavet og mod Øst af den engelske Koloni »Gold Coast.«

#### *Fysisk Geografi.*

Af alle Kolonier i Fransk-Vest-Afrika er Elfenbenskysten den, der har den mest udpræget tropiske Karakter, saaledes som man i Almindelighed opfatter Troperne.

Kysten er lav, og Terrainet hæver sig gradvis i Terrasseform og danner en med Kysten parallel løbende Række Højder, der dog sjældent bliver over 100 Meter. Terrainet hæver sig mere og mere, efterhaanden som man kommer ind i Landet, hvor man mellem Bjærgene træffer dybe indesluttede Dale med Vandløb og talrige Vandfald. Den mellemste Del af Elfenbenskysten dannes af en temmelig udstrakt Højslette med Højdedrag paa 150 til 200 Meter. Mod Nord-Vest ved Grænsen af Fransk Guinea og Liberia findes Bjærgene Nimba, som »Ollone« tidligere har henledt Opmærksomheden paa, og hvis Betydning er fremhævet af A. Chevalier. Denne Bjærgmassiv er en af de højeste i Vest-Afrika. Den begynder mod Øst nær N'Zo som en meget høj, stejl Klippe og fortsættes mod Vest i en Længde af 50 km med Højder, der varierer fra 1000 til 1600 Meter, dens højeste Punkt er 1644 Meter. I den nordlige Del af Kolonien findes der ingen større Bjærg, men kun mindre Højdedrag, der bliver

sjældnere og sjældnere, efterhaanden som man kommer mod Nord, og som tilsidst, i Nærheden af Sudan, ender i mindre Ujævnheder i Terrainet.

De hydrografiske Forhold ved Elfenbenskysten er meget regelmæssige, og ved de Bjærgdale, der løber parallelt med de større Floder, inddeles Landet i regelmæssige Strimler. Floderne er fra Vest til Øst følgende: Cavally, Sassandra, Bandama og Comoé. Skønt Vandstanden i disse Floder er meget forskellig, er de Indfødte dog næsten overalt i Stand til at skaffe sig det nødvendige Drikkevand.

Af de videnskabelige Undersøgelser, som Chevalier har foretaget, fremgaar det, at Skovene paa Elfenbenskysten har en Udstrækning af 120.000 Kv. km med en Gennemsnitsbredde af 300 km, de strækker sig mod Nord op til 8. nordlige Breddegrad i Øvre Cavally og til 7,30. Breddegrad i Comoé's Lavland. Midt i Kolonien findes en stor Sænkning i V Form, der er begrænset af Bandama og dennes Biflod N'Zi. Mod Syd hører Skovene op ved Kanten af Lagunerne, eller, dersom der ingen Laguner findes, ved Bredden af Havet, dog findes der her flere Steder et ca. 100 Meter bredt Bælte, bevokset med et tæt kort Grønsvær og forkrøblede Buske. Paa den anden Side 8. Breddegrad er Landet endnu mere skovbevokset, dog træffer man her store Strækninger med Savanner, og en virkelig intens Trævegetation træffer man kun i Bjærgdalene og langs Floderne.

#### *Klima.*

Klimaet paa Elfenbenskysten karakteriseres ved den ensartede Temperatur, denne varierer fra 21 til 30 Grader i Skyggen. Den varmeste Tid falder fra December til Begyndelsen af April, i Januar kan dog Nord-Ost Vinden, kaldet »Harmattan« afkøle Luften meget føleligt. De koldeste Maaneder er fra Maj til September.

Aaret inddeles i 4 Aarstider, 2 lange og 2 korte, dog er disse sidste undertiden kun lidet mærkbare. Den lange, tørre Tid strækker sig fra midt i December til midt i April, den lange Regntid fra midt i April til midt i Juli, den korte tørre Tid fra midt i Juli til midt i September og den korte Regntid fra midt i September til midt i December.

I Juni falder den største Regnmængde, og der falder mere Regn i Skov-Zonen end i Kystegnene. I Skovdistrikterne er Temperaturforandringerne ogsaa større og mere pludselige, navnlig om Natten.



*Befolkningen, dens Religion, Sæder og Skikke.*

Befolkningen paa Elfenbenskysten bestaar af talrige Folkestammer, der taler fuldstændig forskellige Dialekter. Da disse ikke endnu er bleven klassificeret efter nogen bestemt Metode, kan man inddele dem i de nordlige og østlige Stammer, der har naaet et vist Udviklingstrin, og de sydlige og vestlige Stammer, hvis Udvikling staar langt tilbage.

Stammerne mod Nord hører til den store Sudan-Gruppe), kaldet »Mandés«; det er intelligente, flittige Folk, hos hvem Muselmændenes Religion lidt efter lidt trænger ind, uden at de derfor hindrer Fetichdyrkerne i deres Tro. Senoufos-Gruppen, der betragtes som Urfolket, er meget nær beslægtet med disse. Mod Øst findes Agnis-Gruppen, der hører til Achantis Familien, og som ifølge Delafosse omfatter 15 forskellige Grupper, disse Folk beboer en stor Del af Guld-Kysten og er Fetichdyrkere. Folkene saavel i Agnis- som i Mandés-Stammen er let paa-virkelige og modtagelige for en hurtig Udvikling.

Mod Syd i Storskoven boer et Lagunefolk, bestaaende af Ebriés, Attiés, Alladians etc. mod syd-vest boer Grupper af Bété-Stammen, og mod Vest boer over 10 forskellige Folkegrupper, som f. Eks. Touras, Dans, Gouras etc. Før den franske Besættelse var saavel Familie- som Social-Samlivet her saa godt som ukendt, ingen havde fast Boplads, og Sæder og Skikke blandt disse Folkestammer røbede ofte en utrolig Vildhed. Da de imidlertid kom under fransk Myndighed og blev tvungen til at ophøre med deres barbariske Skikke, kom de lidt efter lidt, ved deres Kontakt med Europæerne, til at ligne menneskelige Væsner, med hvem de, for ikke saa lang Tid siden, kun havde Navnet tilfælles.

Vi vil dog gøre Kroomen-Gruppen, der behor den vestlige Del af Kolonien, Genstand for en særlig Omtale: disse Folk er rent legemlig meget store og stærke, har Lyst til Sejlads og en ret stor Erfaring paa dette Omraade; de er saaledes meget efterspurgte af Dampskibsselskaberne som Baadførere til Sejlads over Revlen eller som Fyrbødere ombord paa Skibene.

---

## Ny Literatur.

(Indkommet til Det kongelige danske geografiske Selskab.)

### Europa.

Det kgl. Søkort-Arkiv: Tillæg Nr. 2<sup>o</sup>) til den danske Lods, 9. Udg., 1919, Tillæg Nr. 2<sup>o</sup>) til Fortegnelse over danske og islandske Fyr og Taagesignalstationer, 1921, Tillæg Nr. 1 til Fortegnelse over danske Sømærker, 1922.

Danmarks Statistik 1923, Statistisk Departement. 8<sup>o</sup>.

Compte Rendu de la semaine internationale des géographes des explorateurs et des ethnologues, Septembre 1922 à Marseille, Société de Géographie, Marseille, 8<sup>o</sup>, 106 S.

Sveriges Geolog. Undersökning: Årsbok 1922.

Det danske Meteorol. Institut: Magnetisk Aar-bog 1921 og Meddelelser Nr. 5.

Sveriges Geolog. Undersökning: Serie Aa Nr. 150, 151, 152, 153.

Danmarks geolog. Undersøgelser: II. Række Nr. 38 og 39, III. Række Nr. 23, IV. Række Nr. 15, 16, 17 og 18.

Encyclopedie Tchecoslovaque Industrie et Commerce, par Jaroslav Vesely, 1923, 8<sup>o</sup>, 594 S. med talr. Illustr. og Kort.

Sveriges Geolog. Undersökning: Ser. D. Nr. 32 och 33, Nr. 41, 51, och 61, Nr. 42, Nr. 43, 44 och 45, Nr. 53 och 54.

### Asien.

My Nestorian Adventure in China, by Frits Holm, G. C. G., L. L. D. 1923, 8<sup>o</sup>, 335 S. med Illustr.

Rapport de l'Administration des Postes Chinoises, Ministère des Communications, Direction Generale des Postes, 1921, 4<sup>o</sup>, 40 S.

### Amerika.

U. S. Geolog. Surv.: Bull. Nr. 722, 725, Water Supply Paper Nr. 463 og Nr. 478.

Bureau of Am. Ethnology: 34. og 37. Annual Report, Bull. Nr. 77.